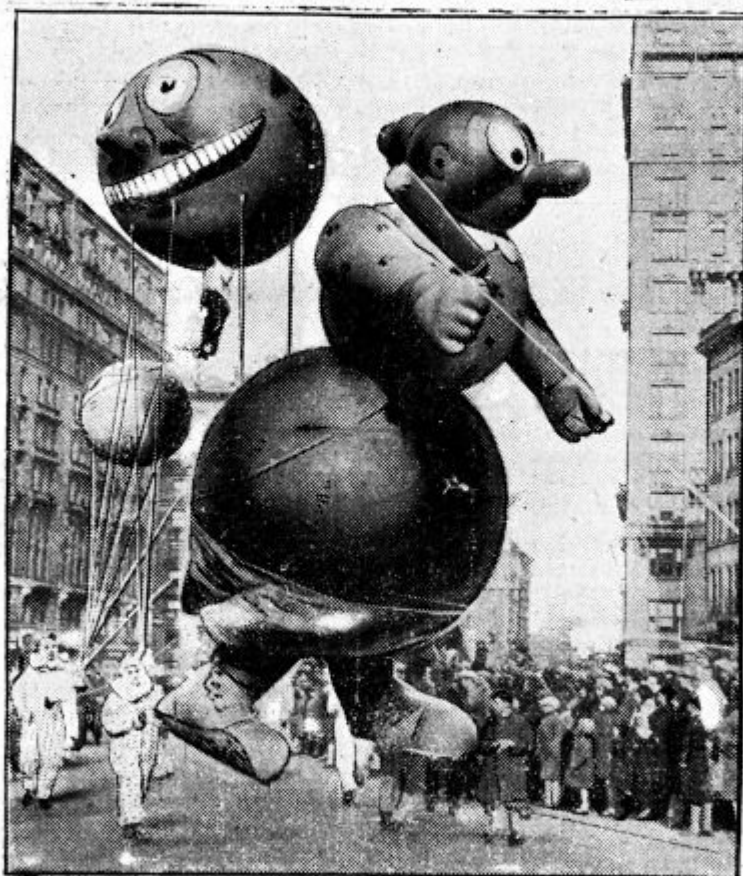

ŽIVČENJE IN SVET

Pust v New Yorku

7

15. februarja

Knjiga

9.

19 Ljubljana 31

Življenje in svet

Dustrovana tedenska revija

Izhaja vsak petek in stane celoletno (dve knjigi) Din 80.—, polletno (ena knjiga) Din 40.—, trimesečno Din 20.—, mesečno Din 8.—. Posamezna številka Din 2.—.

Naročnina za inozemstvo: ITALIJA, trimesečno 8 lir, polletno 16 lir, celoletno 30 lir. — FRANCIJA, mesečno 4 franke. — CEŠKOSLOVASKA, mesečno 6 kron. — AVSTRIJA, mesečno 1 šiling. — AMERIKA in ostalo inozemstvo letno 1½ dolarja.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Knafljeva ulica 5.

VSEBINA št. 7. Izpodnebne zveze bodočnosti. — M. Scott: Podzemskie novice (nadaljevanje). — V deželi Dzemov. — Ljubezen na Kavkazu. — Razvoj letalstva v sliki in besedi. — Francevič: Wara-itake. — Slike iz življenja in sveta. — Ivan Podržaj: Krivda Elija Piona (nadaljevanje). — Jean Thomas: Moji zadnji dnevi v Afriki. — Nova Zelandija. — Poštni avto v zimski službi. — Najnovejši Chaplinov film. — Tedenski jedilni list. — Išče se normalna ženska. — Uganke in zanke. — Humor v slikah.

Išče se normalna ženska

Napisal W. M. Gallichan, avtor knjige »Psihologija zakona«.

Ko mi je neki mladenič zaupal da se namerava oženiti, sem ga prosil, naj mi opiše ženski tip, ki se mu vidi idealen. »O, jaz iščem samo popolnoma normalno mlado deklet«, je odgovoril.

Njegov odgovor me ni vzadovoljil in sem ga prosil pojasnila, kaj razume pod »popolnoma normalnimi svojstvi«.

»V mislih imam povprečno deklet. Brez posebnih lastnosti, brez ekscentričnosti«, je odgovoril.

Še nihče ni definiral »normalnosti«. Splošno rečeno: Kadar rabimo izraz »normalna oseba«, mislimo na povprečnost. Toda variacije in »svojstvenosti« so v povprečnjaškem tipu številne, in jih lahko spoznamo brez posebnega truda. Neki dijak lepih umetnosti, ki je brez težave razlikoval med čari in dražesti par tisoč žensk, ni mogel pojasniti, kaj pomeni »povprečna ženska« in je odkril samo žensko, ki je ustrezala njegovemu idealu spolne oblike in razvoja.

Mi pa smatramo, da gre našemu snubcu le za družico, ki ga ne bo prekašala v duhovnem pogledu in se ne bo dala zмести po čustvenih abnormitetah. Prav to pa mu bo povzročilo največ težav. Trenutno ne more celokupna modrost najpomembnejših sodobnih psihologov najti razlike med normalnim in anormalnim stanjem duha.

Po nekem predavanju, ki ga je imel eden izmed razlagalcev nove psihologije pred poslušalci-učitelji, je vprašal neki slušatelj, če se more opisano vedenje opaziti med normalnimi ljudmi. Predavatelj je odvrnil: »Normalnih ljudi vobče ni.«

Mlad mož, ki išče ženske brez »svojstvenosti« in »posebnosti«, živi v občem napačnem naziranju, da ni razlike med abnormiteto ali boleznostjo. To prestraši mnoge že ob samem zvoku besede »abnormalen«. Če more mlado deklet preplavati Kanal, potem je fizično in psihično onstran normalnosti, kar pa še ne pomeni, da je »abnormalna«. Ženska, ki komponira, je »abnormalna«, kajti velika večina ženskega sveta se ne udejstvuje v tej stroki.

Vzemimo, da štiti »normalni duh« človeka pred ekscentričnostjo in živčnimi motnjami. Toda abnormalnost se deli v pavrste in stopnje. Nekatere abnormalne lastnosti se lahko izobličijo v zelo koristne svrhe, druge pa se lahko izprevržejo v patološko stanje.

Iskanje »popolnoma normalne ženske« je praktično brez pomena, če upoštevamo, da je večina ljudi v civiliziranih deželah dandanašnji na ta ali oni način nervozno obremenjena.

Smatram pa, da razume večina ljudi pod besedo »normalen« striktno tradicijo v mišljenju in nraštenem življenju. Kakor zatrjuje dr. Wilfred Trouter, so se realizirale največje iznajdbe, rodile največje umetnine in porodile misli za največje socialne reforme v glavah nenavadnih, od norme oddaljenih ljudi. Konservativna duhovnost vodi v stagnacijo in nazadovanje.

Zdi se mi, da bo ženska brez »svojstvenosti« premalo interesantna življenjska tovarišica za mojega mladega prijatelja. Ali je

(Nadaljevanje na predzadnji strani)

ŽIVLJENJE IN SVET

STEV. 7.

LJUBLJANA, 14. FEBRUARJA 1931.

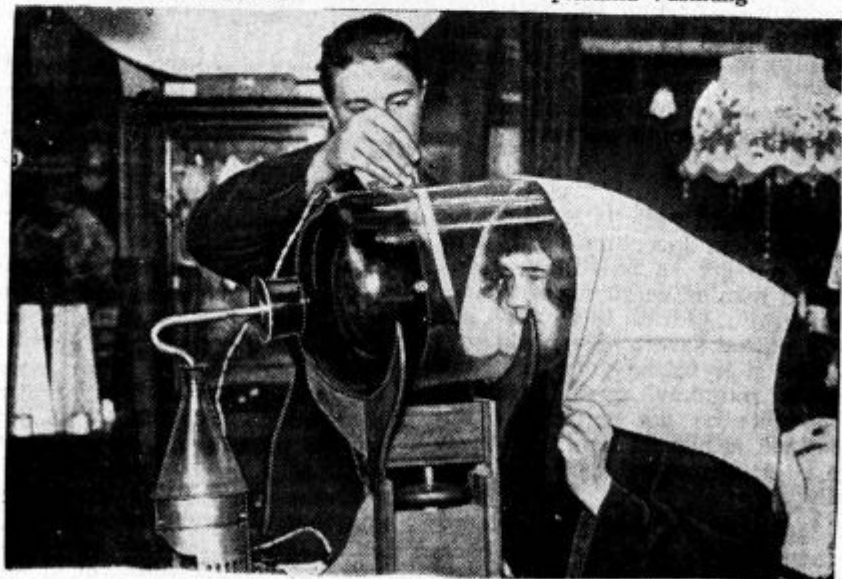
KNJIGA 9.

Letošnja grška Venera,
Chrissula Rody

Najlepša Kitajka,
plesalka Vusihung

Umetna solnčna luč naredi tudi pozimi zagorel obraz

Izpodnebne zveze bodočnosti

**Bodočnost arktičnih pokrajin — Letalo na tečaju —
Nove zračne poti**

Dred pol stoletjem so bili atlantski Afrike, Azije, Južne Amerike še polni vprašajev, neznanih krajev. Sčasoma se je vse odkrilo. Zgolj arktična ter antarktična ledišča so se dolgo upirala. Po dveh brezuspešnih poskusih pa je Američan Robert Edvin Peary dosegel severni tečaj 6. aprila 1909. Potlej so številni zračni pohodi z različno srečo naskakovali ledovje severnih pokrajin. Amundsen je severno od Beringove ožine iskal Harrisovo deželo, ki so jo nekateri videli. Hotel je raziskati 2000 km neznanega pasu, ki se razprostira od tečaja do severnoameriških zemelj. Ako je nauk o tetraedriški obliki zemlje točen, bi se morala z višavjem južnega tečaja strinjati oceanska jama na severu, globoka 3000 do 4000 m. »Italia« je imela podoben namen. Njen poveljnik, bivši pilot Amundsenovega vodljivega zrakoplova, je hotel na svojem zadnjem poletu proučiti 4 milijone še neznanih kilometrov, posneti obris novih dežel, študirati morsko dno z grezilom, zemeljski magnetizem, zrak in vreme polarnih predelov kakor tudi vzdušno elektriko. Njen balon je bil opremljen kot observatorij in koder ne bi bilo mogoče pristati za proučevanje kake zanimive točke, bi se bili spuščali na tla v pnevmatičnem čolnu po vretenu.

★

Preden je Byrd preletel tečaj s svojim tromotorjem Josephine Ford, je izjavil, da mu gre za izsleditev zračne zveze med raznimi celinami, preko polarnih pokrajin. Odrinil je iskat to, kar je Peary nazval severni Panamski prekop. Hotel si je prizadevati, da bi odkril novih rudnikov, upajoč zaslediti premogovnike kot na Spitzbergu. Razen tega mu je bilo na tem, da dokaže možnost zrakoplovbe po arktičnih okoliših.

Wilkins, stari tovariš Shackletonov na južnem tečaju, je z Byrdom istega nazora glede bodočnosti, ki čaka arktičnih krajev. »Nov nagib se skriva za to koncentracijo proti polarnim deželam. To pa ni zgolj mik dogodivščin ali raziskava znanstvenih dognanj,

ampak tudi misel, da bo Arktika v kratkem postala eden prvih činiteljev miru, vojne, trgovine. Z razvojem mednarodnih občil in zračnih potovanj postaja Arktika središče sveta, zakaj vsi narodi jo obdajajo v krogu.«

Spričo svojih izkustev v letanju v visokih širinah Wilkins ve, da so tod atmosferski pogoji ugodni za zrakoplovno in da je razen dveh ali treh viharnih period na leto vreme na tečaju enakomerno, ne podvrženo tako naglim izpremembam kot po umerjenem pasu. Vzdušne depresije so redke in njih počasno premikanje omogočuje pilotom, da dokaj natanko razberemo vremenski položaj. Megla zrakoplovni ni posebno nevarna, kajti ploščata tla dovoljujejo avionu, da leta le nekaj metrov visoko; potem pa v višini nad 1500 m megle ni več. Sredi ledenih skladov najdeš prav gladkih mest, koder se da izborno pristati. Treba je samo, prej nego se spustiš na tla, preceniti debelost in odpornost ledu po njegovi barvi.

★

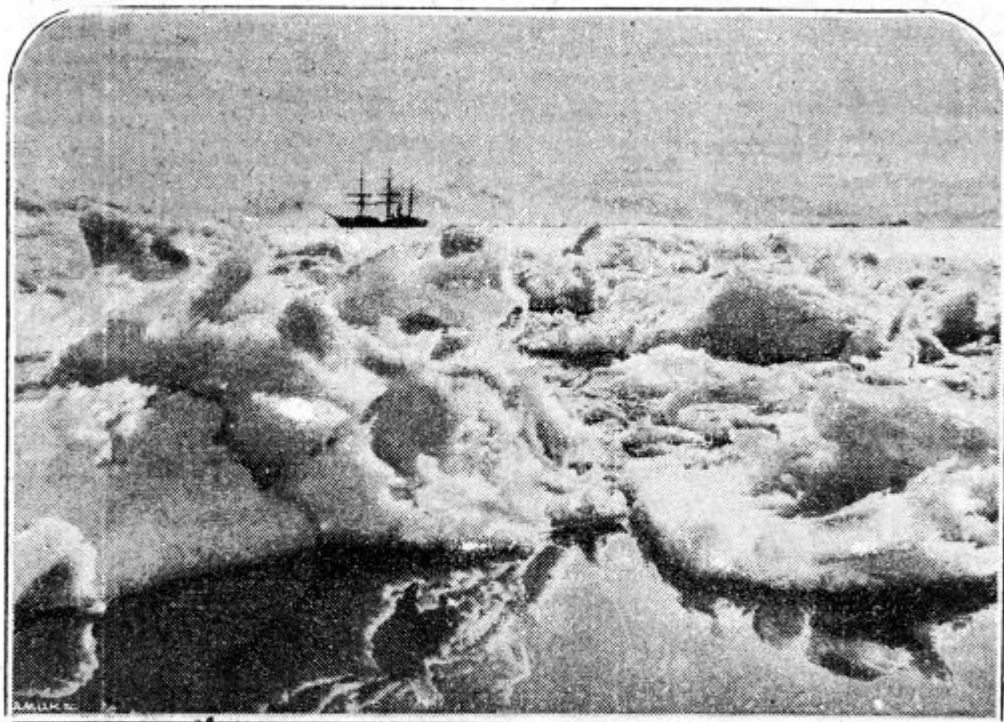
Nasproti vsem ostalim vozilom ima avion ogromno prednost, da za svoj polet izkorišča zrak, ki je domala povsod enak, na tečaju ali ravniku. Led ali pesek ga ne ovirata pri letanju, samo da zanesljivo najde vsakokrat pripravljeno oporišče, kadar se spusti nizdol. Izpopolnitev motorjev in mehanizmov, razdelitev sile na več neodvisnih skupin mu bosta zagotovili to varnost.

Ena najhujših zaprek letalstva je danes izpodnebna opasnost. Protivni vetrovi, megla, nevihte, viharji vrtničarji so aviatiku nezdogni. Zategadelj je tako težko leteti iz Evrope v Ameriko, medtem ko se je v obratni smeri že ponovno posrečilo. Sape pihajo od zapada na vzhod, Američanu v hrbet, Evropecu v obraz. Podrobne študije so dognale, da najlažja progla proti Zedinjenim državam ne drži preko Irške ali Azorov, temveč preko Škotske, Islanda, Groenlanda in Labradorja. Ta zveza je za 500 km daljša od premice Irsko-Amerika, vendar zaradi ugodnega vetra dejanski za 2 uri krajša.

Arktične pokrajine torej ne nudijo nepremagljivih ovir. Islandska baza, ki jo neka nemška družba že pripravlja, leži že na polarnem krogu. Ta položaj izvira iz občega mehanizma vetrov, ki strujijo od ravnika proti tečaju, a jih kroženje našega planeta zasuče proti vzhodu. Na meji polarnih pokrajin kaže atmosfera precejšnjo stanovitnost in pomladanski ter poletni viharji niso tako siloviti kakor po drugih predelih Atlantika. To pomeni znatno varnost

vsem neprodušno celico, slično trupu podmornic, kajti v višočini 10.000 ali 15.000 m življenje ni več možno brez svojstvenih odredb, to pa radi temperature, ki pade na 60 stopinj pod ničlo, in zbog razredčenega ovzdušja.

Popolnoma umevno je, da takšna bodočnost ne čaka zrakoplova. S svojo gorostasno gmoto bo jedva izdelaval 150 km na uro in polet v znatne visokosti mu bo vsekakor zabranjen že zaradi volje njegovega principa. Odriniti bi

»Terra Nova«, ladja Scottove odprave, v Rossovem morju

omenjenega pota iz Evrope proti Novi celini.

Vrh tega se je vprašati, ali ne bo napredek v tehniki omogočil, pomakniti se še više proti severu. Letalstvo kot prometilo je namreč šele v početku. Z bolj dovršenimi stroji bo mogel trgovski avion izlahka prebrzeti razdalje po 3000 km s hitrostjo 300 km na uro. Domnevati smemo celo, da bo brzina dosegla 500 km na uro, čim bodo jeli izrabljati neke znane, a ne še izkoriščene pripreme.

Ako naj se reši vprašanje letanja v znatnih višinah, bo treba preštudirati vijak, da se bolje prilagodi novemu okolju, kjer mu je delovati. Takisto bo prirediti za potnike in posadko po-

moral skoro nenapihnjeno, drugače bi mu zastran znižanega vnanjega pritiska ovoj počil. Pa še to za polarne polete: ako ima vodljivi zrakoplov to dragoceno svojstvo, da ga je mogoče ustaviti v zraku nad kako točko, nudi pa to silno neugodnost, da je zelo občutljiv za spremembo temperature, ki vpliva na njegovo dvigalnost. Kadar je prisiljen pluti nizko, utegne zabresti v meglena morja ali snežne oblake. Zračna vlaga se zgosti na omotu v obliki ledu in v kratkem času čezmerno obremeni balon. In ker vijaki razganjajo led, drobci lahko predro omot in povzročijo dokajšnjo izgubo plina. Na ta način sta bili ladji zrakoplovnici Norve in Italia na smrt prizadeti.

Podoba je, da je avion dosti pripravnejši za polarne dežele. Led, ki se mu nabere na krovu, ga ne bo preobtežil. Poleg tega se boš mogel takim usedlim nam ogniti s primerno mažo ali pa z ogrevanjem jadril. Letaje jako visoko, bo naposled gotov, da se vsakne tom

Za najbližjo prihodnost se ponujajo te-le zračne zveze: Pariz-Tokio, Berlin-San Francisco, Chicago-Bombay in New York-Peking. Prva predstavlja 16 tisoč kilometrov, ako drži skozi Indijo; preko Švedske, Nove Zemlje in Mandžurije pa znaša le 9300 km; znat-

Do Xc — tip letala bodočnosti. V primeri z začetnimi letali je kakor čoln na pram velikemu parniku

vzdušnim nepravilnostim in naleti vselej mirno vreme. V znatnih višinah je sicer mraz, a počenši v določeni razdalji za vsako točko sveta enak. Avioni bližnje bodočnosti bodo letali v razredčenem zraku in jim ne bo nič težko pluti nad Saharo ali nad polom.

no presega tečajnik in dosega 72. vzporednik. Druga proga vrže preko Lisbone, prek Azorov in New Yorka 12.500 km; ako greš čez Island, Groenland, Baffinovo morje in Kanado, se skrči na 9200 km, a 72. vzporedni krog zopet prekoračiš. Tretja črta veznika pred-

očuje 21.100 km čez San Francisco in Havajske otoke, skrajša pa se na 12.900 km, ako pluješ nad Hudsonovim zalivom, Groenlandom, južnim Spitzbergom, severno Finsko in Uralom. Za poslednji spoj pa je treba šteti 16.900 km. Vendar če kreneš proti 85. vzporedniku preko Labradorja, Parryjevih otokov, severne Beringove ožine ter se obrneš skozi Sibirijo in Mandžurijo na Kitajsko, zahteva vožnja le 10.900 km.

Na osnovi prej omenjenih brzin bo trajala vožnja iz Pariza v Tokio 20 ur, iz Berlina v San Francisco blizu istotoliko, iz Chicaga v Bombay 28, iz New Yorka v Peking pa samo 23. Vse torej kaže, da bodo jutrišnje zračne proge krožile nedaleč od severnega tečaja. Ustvariti bo treba vzdušna oporišča, kajti taki poleti se bodo vršili v odsekih po 3000 km. Osnovanje teh izpodnebnih oporišč ni nemogoča stvar, nekateri teh zračnih pristanov ob tečaju bodo lahko služili več kot eni progi.

Meteorološka raziskovanja sedanjih polarnih ekspedicij bodo takrat zadošila ves svoj pomen. Veter nastaja zaradi odtekanja zraka iz pokrajine z vi-

sokim tlakom proti drugi pokrajini nizkega pritiska, zato bo študij arktičnega področja gotovo poučen za napoved vremena. Kadar se bodo v arktičnem okolišu pojavile depresije, se bo treba pripraviti na slabo vreme.

Pogoji za električno in radioelektrično prenašanje se bodo morali kar najtočneje premotriti. Že l. 1925. je veliki ameriški strokovnjak John Reinartz, prezimujoč na Groenlandu, dognal vpliv polarne svetlobe na širjenje kratkih valov, interference (križanje), katere povzročata, magnetične nevihte in motnjave, ki jih izzivajo severozapadni ledeni vetrovi. Ti pojavi kakor tudi atmosferska elektrika se bodo morali do kraja proučiti. Nadalje bo treba vse okrog arktične kotanje zgraditi oddajne in sprejemne postaje, ki bodo trgovskim letalom naznanjale pot, saj tod astronomska plovba ni vselej možna in magnetnica je nemirna, zato se bo zatekati k radiogoniometriji. Dosedanje polarne odpreme so, bi dejal, že znatno uglasile pot za velike izpodnebne zveze, ki se bodo našim vnukom zdele tako preproste in prirodne kakor nam železnice. Taka je z napredkom, ki ubija razdalje.

Strahote Montblancovega ledovja

S puščico označeni smučar nam daje mero, da moremo presoditi vse ogromne dolžina in širine razpok razhrebanega lednika, ki je vanj odeta najvišja gora Evrope.

M. Scott

Podzemskie novice

(Nadaljevanje)

Med hitrim predstavljanjem in še eno dolgo minuto je veliki detektiv, naslonjen ob plašč pri dimniku, pozorno, vendar ne žaljivo, motril Harringtona in njegovo družico. Obema se je poznalo na obrazu veliko razburjenje. Očividno sta se čutila izmučena in vsakemu izmed njiju je usoda drugega delala hudo preglavico.

»Bojim se, da ste prišli prekasno, gospod Smith«, je dejal stari potihem, vendar odločno. »Zdajle sem telefoniral, naj dnevnik poroča o vsej zadevi v svoji prvi nočni izdaji. Želim, naj se moja negotovost konča.«

»Ali mi hočete dati polno oblast do polnoči?« je vprašal Smith.

Čudno: odgovorila je gospa Harringtonova.

»Da«, je rekla preprosto, vstala in oboročki prišla detektiva za desnico. »Ako priskočite mojemu možu na pomoč, vam ohranim svoje žive dni najglobljo hvaležnost... in velikodušno dejanje pravičnosti storite s tem.«

Spogledala sta se domala kakor mati in sin, in izredna milina se je razlila Smithu po ostrih potezah.

»Ker imam pooblastilo«, je izjavil — spremljajoč postarno gospo nazaj na njen naslanjač, »hočem, da oba jejta, vsaj nekoliko.«

Potlej se je približal telefonu, ki je stal na mizi, in ga pokazal Courvellu:

»Prekličite ta nalog, da naj se poročilo priobči pred polnočjo«, je rekel kratko.

Rihard Harrington je dvignil roko, da bi ugovarjal, toda njegova soproga jo je zagrabila in jo držala ujeta, medtem ko se je Smith okrenil proti razburjenemu možu, ki je nemirno z velikimi koraki meril sobo.

»Vi ste sin Riharda Harringtona?«

»Sem.«

»Torej sedite in ostanite pri miru, dokler vas ne bom potreboval.«

Mladi mož je presenečen okleval, potem ugodil.

Courvelle, ki je še zmeraj držal telefon, je kliknil.

»Dva dnevnika tekmece napovedujeta novico za ono svojo izdajo, ki pride pred polnočjo naprodaj.«

»Kako sta dobila zadostnega potrdila, da jo priobčita?« je vprašal Smith.

»Moja pisarna tega ne ve«, je odvrnil Courvelle s slušalom v roki.

»Pošljite dobrega poročevalca, naj dožene, iz katerega vira imata ta lista svoje vesti«, je velel Smith, ki se je pravkar naglo za nekaj odločil.

Potlej se je okrenil proti g. Harringtonu, toda v tem trenutku je strežnica uvedla policijskega poverjenika, g. Montgomeryja Renfrewa, in g. Melvilla, reporterja, ki ga je Courvelle poslal, da bi kaj zvedel o pištoli.

»Prišel sem gledat, ali bi vam utegnili kaj koristiti«, je rekel poverjenik Harringtonu.

»Gospod Renfrew«, mu je segel Smith v besedo, »gospa Harringtonova je izročila vse v moje roke do polnoči. Seveda nam lahko koristite, ako izvolite ostati.«

Poverjenik se je nasmehnil Smithu, ko ga je spoznal, pozdravil gospo Harringtonovo ter se usedel. Medtem je detektiv vzel širok ovitek, ki ga je držal reporter

Melville in povlekel iz njega več tipkanih strani kakor tudi nekaj fotografij pištole in prstnih odtiskov.

»Za Boga svetega!« je kliknil, ko je s pogledom ošinil vsebino zavoja. »Imenitno ste delali. Kako ste mogli posneti te fotografije na policiji?«

»Zmaknil sem jih«, se je lakonično odrezal mladi mož.

Za hip je Smith omahoval. Potlej je pazljivo preiskal fotografije in primerjal sliko pištole z orožjem, ki ga je bil s seboj prinesel. Naposled je vrgel fotografije in svoj samokres na mizo ter pozorno, vendar naglo prečital tipkano poročilo.

»Vsi znani dogodki so posneti v teh zapiskih?« je vprašal.

»So«, je pritrdil izvestitelj.

»Ni nobene posebne pripombe glede samokresa, gospod Melville?«

»Pač! je dejal reporter, »mlad novinar iz Brooklyna je dal o tem precej čudno obvestilo. Izjavil je, da je v trenutku, ko so ga našli, samokres imel nenavaden duh, a da se ga ne more več domisliti.«

»Zdaj bo pa bolje, da se vrnete k dnevniku«, je velel Courvelle svojemu poročevalcu, medtem ko se je Smith obrnil k Harringtonu in njegovi ženi.

»Ne«, je prepovedal Smith preko svoje rame, »naj ostane tu«. »Brez dvoma bo treba sestaviti novo poročilo o dejstvih in g. Melville je za to zmožnejši od kogar koli, ker je najboljši izvestitelj, kar sem jih kedaj srečal.«

»Torej ste nekaj odkrili!« je vzkliknila gospa Harringtonova.

»Dosti!« je popravil Smith.

(Dalje)

V deželi Dzemov

Poznate Dzeme? Nič se ne sramujte, saj jih je samo 3107: mož, žen in otrok. Stanujejo med Kamerunom in Srednjim Kongom globoko v gozdu, zaposleni s fetišizmom, poljedelstvom in ribištvom. Za sladko patato jim ni, tudi se kdo ve kaj ne pulijo za maniok in zemski oreh, pač pa so vneti za banane, ki se dajo obirati kakor naše hruške. Dzem je očitno pristaš čim manjšega napora. Trgovina se jim zdi smešna. L. 1928. je en sam Dzem imel v Suankeju patent, a so ga vsi rojaki prezirali. Ženijo se brez vsega sijaja in tam tam ne zveni na čast bodoči zakonščici, ki ne pozna bele koprene in venčka na glavo, najčešče tudi ljubezni ne. Držijo pa se starodednih šeg in običajev, ki niso brez izvirnosti in zanimivosti. Dzem ne sme vzeti dekleta iz svojega plemena. Išče drugod. In ako ga rodbina potrdi spremi nevesto njen oče ali stric do ženinove vasi. Zenin zakolje ovco za pojedino, medtem ko gre njegova bodoča boljša polovica v njegovo kočjo. Po cele dni se izvajajo nenavadni obredi. Dekletovi sorodniki morajo v 24 urah trikrat prinesiti vode, kolikor je mladenka potrebuje za svojo kopel — dokaz, da tam čistoča ni neznan pojem.

Drugi živelj — ogenj — pa ji je prepovedan: zaročenka ne sme kuriti ali nalagati drva na plamen v ognjišču. Pet dni je strogo zaprta, ločena od sveta, in se z nobeno pretvezo ne sme spustiti pod milo nebo. Zenin opravlja sam vsako jutro gospodinjinske posle, to pa s tolikšno vnemo, da se mu prileže nagrada tretji dan, ko nazadnje postane zakoniti soprog. Kakor v nekakšnem simbolu se žena sme takrat dotakniti zublja: prižge ga ter obenem ugasi. Te navade ni treba, da bi se vam zdele smešne, pač pa so slikovite.

Ljudsko štetje pri ciganih

Poljski kralj ciganov, Mihael II., čigar pravo ime je Mihael Krik, je poslal zanimivo prošnjo vladl češkoslovaške pokrajine Morave. Želi si dovoljenja, da bi se smel v tej deželi nastaniti s svojim »dvorom« za pol leta. Namerava namreč osebno prešteti svoje češkoslovaške »podložnike«. V ta namen je naredil obširne priprave. »Kralje« je brez ovinkov priznal, zakaj bi rad poznal število njih, ki so pod njegovo oblastjo: da bi jih mogel obdačiti.

Ljubezen na Kavkazu

Govorica oči — Mati snubi za sina — Poročne ceremonije

Zenska je eno izmed velikih onostranih plačil, ki čaka Mohamedove vernike. A dobri musliman ni dolžan čakati na radosti ljubezni dotlej, ko ostavi ta svet. Res je, nekaj potrpljenja je treba, a celo pri orientalcih si najde ljubezen svojo pot. To vem iz prvega vira. Ni treba dalje na Vzhod nego do Rusije. Vzgojili so me v Kavkazu po izročilih Orienta. Carigrad ne živi več zvesteje po običajih očetov nego naselbine kavkaškega visokogorja.

V evropskem zmislu je ljubimkanje in dvorjenje med kavkaškimi muslimani neznano. A ljubezen se izraža tam splošno v najzgovornejši obliki nemega govora, z govoricami oči. Vse ženske so vešče tega prastarega jezika, ki gotovo ni »mrtev jezik«, toda orientalske ženske ga rabijo spretneje nego njih zapadne sestre. Morajo biti spretnejše, ker nosijo kopreno, kadar ostavijo svoj dom in stopijo na cesto. Samo oči jim gledajo iz za zastrtega obraza. Samo z očmi lahko razodevajo skrivnostna sporočila svojih src in duš, samo njihove oči izdajajo njihova koprnjenja, njihove bolesti in radosti.

In oči jim govore resnico. Koketerija je na Kavkazu neznana stvar. V splošnem so žene svojim možem zvesto vdane. In mlademu dekletu ni treba skrivati ljubezni. Njene misli se svetijo iz za njenih trepalnic. Če te mimogredočega pogleda mlado dekle z nežnimi očmi, si lahko gotov, da si se dotaknil strun njenega srca. Ti si mož po njeni volji.

Zapadnjak si ne misli nič ob bežnem pogledu, a na Jutrovem pomeni vse. Ta pogled daje mlademu dekletu edino možnost izraziti svojo željo, da bi postala žena. Samo tako ti lahko pove, da si ji všeč. Če se starši protivijo zakonski zvezi, si mlado dekle ne upa vztrajati v svoji želji. Vsekdar jim bo pokorna in se bo poročila z moškim, ki mu dajo starši prednost, pa čeprav se snubcu ni posrečilo, da bi si osvojil njegovo srce.

Zakon iz ljubezni se ne sklene tako zlahka. Predvsem ni s' tujih srečanj v družbi. In če srečaš na ulici mlado dekle, je ne moreš ustaviti in »se zme-

niti«. Mlado dekle ne gre nikoli samo iz hiše.

Čudna stvar: V deželi, v kateri je ženska popolna sužnja običajev, je baš ženska, ki stori prvi korak. Naslednji korak je pridržan moškemu. Če je samec in odgovarja njegovo srce govori njenih oči, bo kmalu dognal, kdo je

Poročni ples na trgu v Turku

ona in v kakšnem krogu je vzrasla. Nato se poda njegova mati k njenim staršem in jih zaprosi v sinovem imenu za njeno roko. Včasih preteče nekaj časa, da pride do odločitve. Znani so primeri, da se moški spominja pogleda, katerega govornice ni pozabil cela leta in ki ga je prepričal, da je srečal dekle svojih sanj. In čaka, da se odstranijo vse ovire, ki se nastavljajo njihovi zvezi.

Na Kavkazu cenijo lepoto in nemo zgovoren pogled po njihovi polni vrednosti. Če je moškega očarala lepa ženska, naj se obrne in naj jo sreča še enkrat. In njene oči odprejo sedaj lahko drugo poglavje započetega ljubezenskega romana, a lahko pomenijo tudi konec neke sanje ki se je pričela tako lepo. Kajti nje pogled lahko govori onemu, ki je začutil brstenje ljubezni v svojem srcu: Daj mi mir, prosim! Nisem zate!

In potem ji gleda odklonitev iz oči in moški se prebudi iz svojih sanj. Ali pa naznanjajo oči nekaj drugega: »Ne ljubim svojega moža, a — kismet je vse! Podrejam se sklepu višje usode.« Kako žalostno bodo tedaj gledale njene oči!

Slučajna srečanja, naj si bodo radostne ali žalostne narave, niso edina možnost za sklepanje zakonov. Ko postane iz dečka mladenič in ne najde sebi primerne žene, mu jo bo našla mati.

Javil že Mohamed, »kar bi Allah bož sovražil od ločitve zakona.« In tega izreka se drže vsi resnični verniki.

Čim so dovedla uvodna pogajanja do pozitivnega uspeha, se povabijo starši in sorodniki mladega dekleta, naj se udeležijo zaročne svečanosti v njeni hiši. Tedaj ne gre samo za to, da si izmenjata ljubimca prve poljube. Za snubca se zbere nekakšna telesna straža, ki spremlja njegovo mater. Vse sli-

Možje iz okolice Koti

Ta lov za primerno ženo vrši z vso resnostjo. Z več zaupnimi prijateljicami in poklicno posredovalko zakonov stvari znatno »odposlanstvo«, ki obišče vse ugledne družine z odraslimi hčerami.

Zenska, ki pomore s posredovanjem, da se mlad moški poroči z mlado žensko ali obratno, velja za povsem časti vredno pomočnico med ljudstvom. Uživa isto spoštovanje kakor zdravnik ali odvetnik. Ločitve zakonov pa se izvršujejo navzlic temu, kakor se zdi čudno, razmeroma lahko. Vendar se dogodijo takšni primeri v praksi razmeroma redko: javno mnenje je močnejše od postave! »Ničesar ni,« je iz-

čl srednjeveški procesiji, ki je pa prav tako važna kakor sledeča poroka.

Prično se velike priprave za poročni dan: pomivanje in pospravljanje po hiši od vrha do tal. Na poročni dan se ustavijo vozovi pred hišo mladega moža, ki popeljejo vse njegove sorodnike s poročnimi darili vred do hiše mladega dekleta. Na drugem koncu poti čakajo nevestina mati in njeno sorodstvo pred pragom na prihod vozov. Gostje izstopijo, godba igra ženitovanjsko koračnico. Sprevod se bliža nevestinemu domu. Na čelu nosi tradicionalno poročno zrcalo. Pomeni ljubezen in srečo in je istočasno poklon lepoti bodoče žene. Žena čuva to zrcalo vse življenje

kakor dragocen zaklad. Potem sledi poročni prstan, ki se v svojem razkošju ravna po ženinovem imetju. Poročna darila so vsakovrstna. Prinesejo jih na velikih, ploskih skledah, ki so pokrite z rdečo svileno ruto.

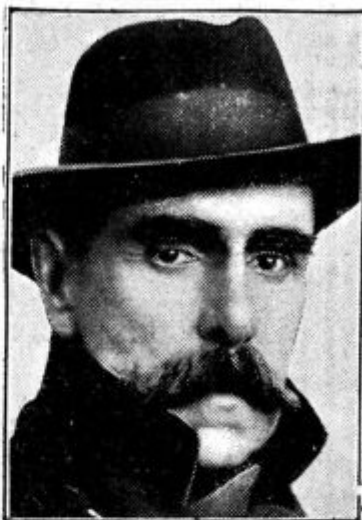
Popoldne se zbere vse okrog svatovske mize in mladina pleše ob zvokih godbe. Seveda so to orientalske melodije, ki zvenijo v slavnostni dvorani. Če zapleše ženinova mati z nevestino materjo, pomeni to, da bosta obe družini živeli v popolni ubranosti.

Medtem ko nosi mlada nevesta še vedno kopreno, se ji približajo ženinovi sorodniki in ji dajo — skozi kopreno — poročni poljub. Nazadnje zaigra godba poslovično koračnico, ceremonija je končana, mlada dva sta poročena.

Danes je kavkaškemu snubcu dovoljeno obiskati svojo bodočo, a takšni obiski se vrše v prisotnosti kakšne starejše dame. Dosti kratkočasni takšni obiski niso, kajti snubec mora vso svojo pozornost žrtvovati bodoči tašči. A vendarle majčken napredek...

Malaria leči paralizo

Prof. Wagener-Jauregg

znameniti dunajski raziskovalec imunitete, čigar način zdravljenja paralize z arepihijo bacila malarije je bil odlikovan z Noblovo nagrado, je dosegel sedaj novo potrditev svoje znamenite teorije. 60% njegovih bolnikov je po tem načinu trajno ozdravelo.

RAZVOJ LETALSTVA

L. 1065. si je pripel menih Oliver v Malmesburyju umetne peroti na hrbet in skočil z visoke skale. Ker ga peroti niso držale, je strmoglavil na zemljo in obležal s polomljenimi udi.

L. 1611. je baje neki angleški menih z imenom Elmerus izvršil na Španskem uspešen polet. Spustil se je s stolpa in preletel, preden je pristal na tleh, nekaj tucatov sežnjev razdalje.

Francevič

Wara — itake

(Pustna zgodba)

Ne mislite, da vam hočem predavati o flori ali folklori z Daljnega vzhoda. Ne. Če sem postavil za naslov japonsko ime, ki znači gobo, užitno gliibanjo, slično našemu kukmaku ali pečenki — v mojem dolenskem kottičku ji pravijo ljudje prosnica — sem to storil iz posebnega namena. Omenjena niponska gliva ima to sijajno svojstvo, da te spravi v smeh, ako jo užiješ.

Za to lastnost je vedel junak naše pri-gode, Janez Pavel Vedrnik. Kako pa tudi ne bi, saj je bil strokovnjak v naravo-slovju, obenem pa se je kazal povsod vedrega optimista. Kakor stari dobričina Rabelais se je ta praktični filozof vselej krepko zavedal tiste trditve, ki pravi: Smeh je človeku svojski pojav.

Zategadelj je bilo po njegovem načelu vsakomur dolžnost, gledati vsekdar na to, da si globoko ukorenini Jenkovo »Vo-dilo«:

Zalosti se znébi,
preden dan ugasne
al spomin ohrani
na trenutke jasne.

Pogosto si je tudi ob neprilikah, ki so doletele bodisi njega ali njegove prijate-lje, ponavljal v duhu Levstikovo štiri-vrstičnico:

Maloverni vi otroci!
Kaj vas plaši težki pot?
Meč srčnosti v umni roci!
ugladi cesto si povsod.

Posebni horoskop je menda hotel, da imej naš junak tako srečen značaj. Rodil se je vrli dečko 26. junija, ko se sla-vita mučenca sv. Janez in Pavel, priproš-njika za vreme. Zato jima pravi ljudstvo ponekod tudi vedrnika. Vse te nepriča-kovane podrobnosti mi nekoliko poja-snjujejo nagnjenost, s katero je Jean Paul — tako so Vedrnika najboljši znanci več-krat ogovarjali — stvari in razmere imel za dobre ali jih skušal usmeriti v prikup-ljivo strugo. Ni čuda torej, če je v svo-jem krogu ustanovil optimistično družbo, ki jo je krstil »Varajtake«. Iz uvodnih vrstic lahko posnamete, zakaj se je za-tekkel k japonskemu nazivu. Smeh in zo-pet smeh, to mu je bilo geslo. Na tem stališču je vztrajal trdno, nepremakljivo,

V SLIKI IN BESEDI

Pa kako so včasih zasmehovali in preganjali te pionirje! Vnema starodavnikov se nam vidi dandanes smešna in skoraj čudaška. Ljudstvo je obtožilo Elmera čarodejstva in ga spodilo iz mesta; moral je bežati, da je njegova halja kar vihrala za njim. Po tej grenki izkušnji se je Elmer izpreobrnil k pravi veri, to je, prepustil je letanje tistim, bitjem, ki jih je narava že od nekdaj obdarila s krili.

nepremagljivo. Globoko se ga je bila v rani mladosti dojmila parabola ali prilika nekega pesnika — ruskega ali srbskega? — ki pravi:

Na polju se šopiri košat grm, ves v cvetju, toda bodeč in trnovit. Pride mimo temnogled mladenič, pogleda in vzdihne:

»Ubogo cvetje, kako si s trnjem obdano! Vidite, to je podoba človeškega življenja.« Hitro zatem se pojavi na isti stezi dobrodušen drobnjakič. Ozre se pozorno v bujni grm in de: »Pa je vendarle krasno na svetu! Še celo med trnjem so rože!«

Drugi dečko je bil rodni bratec Janezu Pavlu Vedrniku, brat vsaj po nravih inazorih. Torej pobornik veselja in zatornik dreselja, če smem uporabiti vzhodnoslovenski izraz za potrto in pobitost, to je bil Vedrnik.

Potemtakem je umljivo, da se je tedaj pa tedaj spuščal tudi v hrupne zabave, hoteč ohraniti organizacijo »Varajtake« v cvetu in prosperu. Sam se je sicer bolj oklepal Epikurovih naukov v prvotnem pomenu besede, stremeč edino po nasladih, ki ne puščajo meteža in beteža v človeškem organizmu. Vendar ko so ga prijatelji povabili, naj bi se udeležil pustne maškarade v hotelu »Zlatorogu«, ki stoji zunaj mesta na samem, je privolil, to pa tem rajši, ker so mu obljubili, da se tu zbere zgolj an, odbran svet brez vsakršne sodrge in smotlake. Obči pogoj pa je bil tak, da mora priti vsakdo z naličnico, krinko, obrazino, šemo, ali kakor hočete nazvati staroslovenski korelek oziroma arabsko masko.

Godba je ognjevitost svirala. Klovni so šli po kolombine, pavlihe po punčele, slednja moška maškara si je izvolila družico za rajanje. Vse j. plavalo v razkošni radosti, kakor da so gostje okusili pri večerji japonske varajtake, ki budi smeh pri ljudeh.

Vedrnik se je sukal in smukal s stasito devojkjo, ali vsaj domnevno devojkjo, ki je nosila črno naličje. Tesneje, nego je navada v Evropi, se je zdaj pa zdaj pritisnila nanj, da je začutil na svojih možgatih prsih dve trdi kopi, dva ostru špika. Razgrel se je ter ob ugodnem trenutku poprosil za sestanek.

»Pridite po drugem plesu na hodnik«, mu je zašepetala črna maska v časku, ko sta se privrtinčila v bolj osamljen kot obširne dvorane.

Razigran in radoveden je Vedrnik naredil tako. Na neobljudenem dolgem hodniku je videl, kako drobni pred njim njegova jedrovita plesačica. Ko pa jo je dohitel in ji toliko privzdignil obrazino, da bi bil mogel mladenko poljubiti na ustne, planejo izza vogla trije redarji, pozivaje ga v imenu postave, naj gre z njimi.

Vedrnik osupne, ostrmi, ostolbeni. Policaji mu bliskoma začepijo usta, povežejo roke na hrbtu, ga potisnejo skozi vrata — njegova sokrivka je bila že odprhnila v plesno dvorano — in zunaj v avto.

»Z nami pojdete na komisarstvo, nad ugledno damo ste se pravkar spozabili!« mu pojasni eden našemljenih polipov.

Zaprlji so ga v udobnem samodruču in mu zavezali oči. Zato ne more razločiti, kam ga v resnici žepajo. Na um mu prihajajo razne domneve. So mar malo-bridneži, ki ga kanijo obrati? Nemara je

komu na potu, da se ga hoče siloma iznebiti? Spomnil se je, da je nedavno tega čital, kako so neznani možje sredi Pariza ob belem dnevu ugrabili visokorodnega ruskega begunca; bržkone so to storili boljšeвики, da bi se odkrižali ne-ljubega nasprotnika.

Zakrinkani policisti so prejkone uganili njegove skrbi. Z zamolklim glasom ga eden njih opomni:

»Nič se ne bojte. Na poverjeništvu gremo. Tam se boste zagovarjali za svoj čin. Mogoče vam ne bo nič hudega!«

»Varaj take!« je zamomljal drugi.

Ves v negotovosti je bil Jean Paul. Kakor na trnju je sedel, čeprav je imel blazino na vzmeteh pod seboj. Ali naj verjame prvemu možu postave, ki tolaži? Kako pa naj razume opazko drugega? Je li ta nagovoril samo svojega tovariša, češ, naj le slepari takega tička, ali pa je to migljaj na geslo njegove dobrovoljne filozofije? Bože mili, ako se bo tem skrivnostnikom zahotelo, da bi ga pahnili v reko, se jim ne bo mogel upirati, saj ima zvezane roke in kolena, niti kričati mu ne bo mogoče, ko mu tiči zatik med zobmi. Brr! pa tisti tajnostni umor tam zunaj mesta, kjer so otroci našli mladeniča s prestreljeno glavo, medtem ko je rajnik imel denar še pri sebi! In tisti uboj v pisarni, kjer so trije prihajajoči s samokresom pokončali blagajnika?

V ne vem čigavi koži bi bil Jean Paul Vedrnik nocoj rajši tičal nego v svoji... morebiti v kolombinini.

»Stop! stop! stoj!« se je razlegnilo in samokret je obstal. Dva moža sta prišla ujetnika pod pazduho ter ga spremila v toplo sobano.

»Sedite na tale stol. Zaslíšali vas bodo«, sta ga potisnila na naslanjač.

»Kar na kratko odpravimo!« začuje Vedrnik nov glas. Po vsej priliki je bil to nekdo, ki je že nekoliko časa novodošlih gostov tu čakal za mizo.

V tem hipu začuti Vedrnik mrzlo cev na svojem levem sencu.

»Revolver! Umoriti me hočejo ti zavratneži...« mu zdajci šine skozi možgane. Ura jame biti. Po vsej priliki tolče polnoč, ker udarcev dolgo ni konec. Ko zadoni poslednji, se razlegne silen pok in obenem odjekne presunljivik mogočnega zbora: »Varajtake!«

Vedrnik je menil, da se bo mrtev zavalil po tleh. A v tem trenutku mu po-

tegnejo zamašek iz ust in obvezo s čela. Med gromkim grohotom celokupne bratovščine, ki si je snela naličnice, naliva natakak šampanjca v zvonke čaše in ve-

seljaki jamejo trkati, glasno klikajoč: »Živio naš Vedrnik! Varajtake!«

Potem pa so zakročili popevko:

Pijmo ga, pijmo, da bomo pijani.
Pa tisto zapojmo, ki smo jo lani...

Napravili so mu tako glumo, vedoč, da širokogruđi prijatelj ne bo hud, vsaj trajno ne, ker jih bo razumel. Poznali so njegovo rečenico: Kdor vse premeri, ne zameri.

Propovednik smeha se sicer ni čemeril, že načeloma ne, ali prav vesel tisto noč ni mogel biti več. Čutil se je v položaju velikih apostolov, katerih nauke množica tako rada izkrivi, da dobijo lice, kakor bi odsevali iz vzboklega stekla.

Da, da, svet vara i take, ki so to najmanj zaslužili.

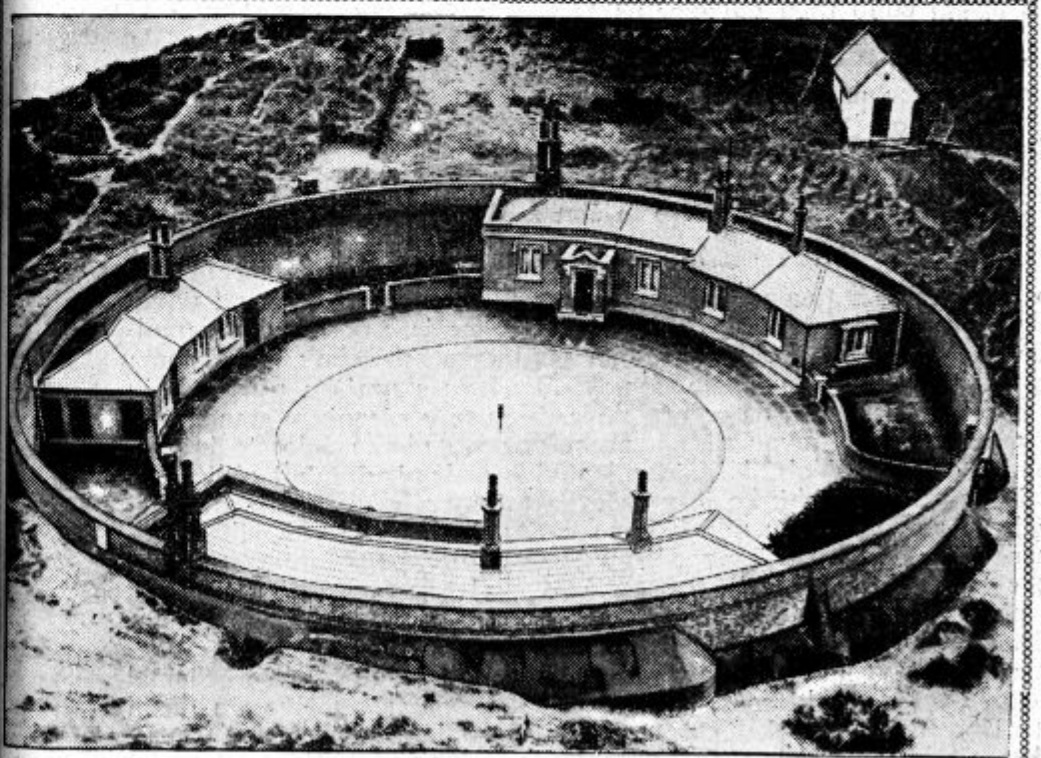
(Zgodbo je ilustriral Fran Škodlar)

SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

V zgornji vrsti: — revolucionarni muzej. — v Leningradu, zgrajena na spomin na atentat na Aleksandra II., muzej. — Lloyd George se ne samo s politiko, ampak tudi s psi. — Pozdrav princu Karnevu. — V spodnji vrsti: Brezposelni v Nočem miloščine, hočem delat. — prave losa, redke pravi, ki živijo vzhodni Prusiji. — V Spuru Angleškem so podrti stari stari temelji, v notranjosti starih temeljev so postavili domovanje za svojkega čuvaja in njegovo ženo

KRIVDA ELIJA PILONA

Spisal Ivan Pedržaj

Roman

6. nadaljevanje

Prišel je, da se opraviči, če ni mogla do njega, ker je bil zaspal. Vedel je, da mu ne bo verjela, vendar je čutil dolžnost, da ji pove resnico. Da je bila na njegovem domu, o tem ni niti dvomil. Ko se je bil vrnil popoldne domov, je naložil v peč. legel na zofo in zadremal. Prečute noči in erotični spanec so ga premagali.

Več ne morem storiti in še to je preveč! se je tolažil, ko je uvidel, da nocoj ne more govoriti z njo in kdo ve kdaj bo spet prišla k njemu. Ne toliko zaradi bratovega zasledovanja, ki ga je znala doslej vedno ukaniti, kolikor iz trme, ki je tako vztrajna v njej. Čutil se je ponižanega v ljubezni, ki jo mora skrivati pred svetom in jo zatajevati. Kolikokrat je že razmišljal, ali ga Marija zares ljubi in iskreno, ko pa noče iz malenkostnih ozirov do svojih priznati, da je njegova in da ni sile na svetu, ki bi jo odtrgala od njega. Ali niso njene besede samo besede in če so, kaj hoče od njega? Zakaj ga muči in hrani s praznim upanjem, ako ve, da njeni ne bodo nikdar pristali na zvezo z njim? In sama, ali je dovolj močna, da zmaga v boju z domačimi? Da prekine z njimi, ako so v resnici edina ovira izpolnitvi njenega hrepenenja? Še nikoli se ni izrazila v določni obliki. Plač in krč sta bila doslej edini njen odgovor na ta vprašanja.

In vendar jo je ljubil tako neizmerno, tako blazno in obupno, da ni videl več nobene ženske, odkar ga je združil z njo prvi poljub, ki je na čudežen način zapečatil njegovo prošlost z vsem, kar je bilo in kar ni moglo biti. Vse njegove misli, vsa čuvstva so bila posvečena edinole njej, ki je postala njegov bog, njegovo življenje, njegov drugi jaz.

Žalosten je krenil v mesto in čim bliže je bil baru, tem huje mu je bilo pri srcu.

Novica, ki jo je bil zvedel snoči od gospe Mite, da ostane Marija do poletja v mestu pod Gradom, ga je razveselila, obenem pa povečala njegov dvom v njeno iskrenost. Čudil se je, zakaj mu je zamolčala to, ko je že nekaj tednov dan za dnevom pričakovala od doma pisma, ki naj bi jo pozvalo domov. Misel na skorajšen povratek jo je bila tako prevzela, da je prejkala cele ure v njegovem stanovanju in mu pošiljala dnevno pisma, prepojena z globoko žalostjo in resničnim obupom. Tolažil jo je z lepimi besedami, drznimi obljubami in jo pokrnil s poljubi, ko je v krčevitem joku zdrknila v njegovo naročje in so se njeni v mladostnem ognju kipeči udje oklepali njegovega života. Trepetajoč v predenu stresljajev njenega žametasto mehkega telesa, ki se je zvijalo nalik kači v njegovem naročju, je vstal, jo ponesel v spalnico in jo položil na posteljo, da se umiri in odpočije. Plamen strasti se je vnel tudi v njem in čim bolj se ga je oklepala in ga v obupu pritegovala nase, tem bolj je plapolal in objemal njegove možgane, ki so s hladnim preudarkom krotili živce in dušili ogenj hotljivega poželenja. Iztrgal se je iz objema njenih udov in se odstranil. V spalnici je prenehalo ječanje in čez nekaj minut je stopila predenj, trezna in hladnokrvna. Čutil je zadovoljstvo v duši, ko jo

je zagledal mirno in resno, ona pa je zahtevala plašč in se ogibala njegovih pogledov. V tem trenutku se je zganilo v njegovi duši nekaj mrzlega in težkega in prvič se je zgodilo, da je podvomil v iskrenost in trajnost njene ljubezni. Sicer je ostala še pri njem, toda vse njeno obnašanje je kazalo, da se čuti užaljeno. Njene besede so bile kratke mrzle, odbijajoče. Zdelo se je, kakor da bi se bila sprla zakonca, ki se ljubita, pa ne veta, kako bi se spravila brez zmage in poraza za enega ali drugega. Iz mučnega položaja ju je rešila gospa Mita, ki je prišla po Marijo, da se vrneti domov po navidezno skupnem oprasku v mestu. Naslednji dan sta bila že dobra. Niti senca neprijetnega spomina ni motila njenega ravnovesja. Možnost njenega povratka v Zaliv ju je združila še tesneje. Z otroškim zadoščenjem sta kovala načrte zoper usodo, ki ju hoče začasno ločiti in preizkusiti njuno ljubavno prijateljstvo. Marija ga je spet obsipala s svojimi trmastimi domisleki, ki so dokazovali pristno čud ženske v vlogi zapovednice moškemu, ki jo ljubi, ker hoče biti suženj ženskosti in namišljenega božanstva vladarice svojega srca. Tako sta bila srečna vsak v svoji vlogi in njuna sreča bi bila neskaljena, da ni kaniša vanjo zdaj pa zdaj grenka kaplja bojazni pred pretečo ločitvijo. Zato ni mogel razumeti, zakaj mu ni nemudoma sporočila, da ostane do poletja. Četudi sta se bila nekoliko sprla — ali ni prav ta bojazen pred ločitvijo netila njunega nerazpoloženja in vžigala napetost? — to vendar še ni vzrok, da ga ne bi smela razveseliti z vestjo o svojem nadaljnjem bivanju v mestu pod Gradom! Čemu mu prikriva nekaj, kar bi itak zvedel, kakor je bil v resnici že zvedel od gospe Mite? In slednjič, ali ni to za zdaj najvažnejše v njunem razmerju? Pet, šest ali sedem mesecev bližine ljubljene bitja pomeni vendar mnogo sreče v teh razmerah! Ali ni morda kje v ozadju, prav daleč v podzavesti, njen dvom v uresničenje in izpolnitev njenega ljubavnega sna? Ali morda celo zavest, da mora biti prej ali slej konec vsega, ker zahtevajo tako njeni domači, ugled bratov in javna morala v Zalivu? Če je tako, kje je potem ljubezen, ona velika ljubezen, ki prisegata nanjo? Marija vendar ni koketa, ki ljubi od danes do jutri! Zaradi gmotnih in drugih samoljubnih koristi! In še manj zaradi utešenja hotljivosti! Sama je v začetku zahtevala, da ne sme biti njuna ljubezen noben flirt in je odločno odklonila vsako prijateljsko zvezo, ki bi izključevala ljubezen! In — nemogoče! Toda — če je tako, potem je pač vseeno, kaj se zgodi! In končno: ali ni tudi ona, kakor so vse druge? Ljubezen povečuje ljubljeno bitje, ki izgubi mahoma ves sijaj, kakor hitro ugasne erotični plamen, ki veže moškega in žensko. Kar sledi, je le še usmiljenje v dobrem in sovraštvo v slabem človeku.

Elij je stisnil glavo med ramena in podaljšal korak. Nič več ni hotel misliti in razglabljati.

Pred pošto je pogledal na javno uro. Komaj osem? Prezgodaj za bar. In prav za prav tešč! To se vendar ne spodobi. Mary zasluži nekoliko dobre volje. Kaj si bo mislila, če me dobi mračnega in vase zagrizenega? K Orlu stopim in potem, Mary, potem se pomeniva midva! je sklenil, ne da bi se bil spomnil njenih snočnih očitkov.

Šel je nazaj ter zavil v ozko in dolgo Staro ulico. Baš je bil stopil na stopnišče hotelskega vrta, da se izogne mlakužastemu blatu, ki so ga metali avtomobili, brzeči z mladino na plesišča, na pritlikavski ulični hodnik, ko je opazil v poltemi, da je zastavil pot neki dami, ki se je bila prav tako ko on izognila vozilom s prestopom na stopnišče.

Pogledal je dami v obraz in — kot blisk ga je prešinila misel, da bi bil stokrat rajši oškropljen z blatom od nog do glave nego...

— Tako, tako! ga je nagovorila dama z glasom, ki je očitaval pritajeno jezo in prikrito nejevoljo.

Molče je stal pred njo in ji gledal v oči, ki se je v njih zelenkasto odbijala medla luč plinove svetiljke na uličnem robniku. Za nobeno stvar na svetu ne bi bil mogel v tem trenutku spregovoriti besede, tako je bil iznenaden in presenečen na svojem skrivnem potu.

Dama se mu je približala čisto blizu in se ironično zasmejala.

Elij se je vzravnal in obrnil oči na ulico.

— Prost si in lahko greš svojo pot, samo to mi povej, odkdaj razpolagaš zvečer s prostim časom? je rekla in ga motrila z nemirnimi očmi.

V Eliju se je zbudil razžaljen ponos in se upiral odgovoru, ki ga je pričakovala.

— Zakaj molčiš? je vprašala očitajoče.

Bilo mu je, da bi padel pred njo na kolena in ji storil vsako uslugo, če bi le hotela spremeniti naglas svoje govornice.

Stopila je še bliže k njemu. Rob njenega plašča se je dotikal njegove suknje in dih iz njenih ust se je stapljal z njegovim. Samozavestno ga je zrla izpod globoko poveznjenega klobuka in nemirno tipala z orokavičenimi prsti po usnjati ročni torbici.

Elij ni mogel več prenesti njenega pogleda, ki se mu je zdel navzlic blede svetlobi ulične svetiljke prodirnejši in globlji nego sicer. Povesil je oči in molčal.

— Ti je žal? je rekla nenadno z blažjim naglasom, ga prijela za roko in se za trenutek naslonila nanj z vso težo svojega života.

— Pojdiva! je velela, da naju kdo ne vidi!

Kam? Zakaj? je hotel vprašati, pa mu je beseda ostala v grlu. Molče ji je sledil navzdol po stopnišču in jo komaj dohajal.

— Hitiva! se je okrenila in mu izročila torbico s kratkim ukazom: nesi!

Stopala sta drug ob drugem. Elij je molčal, ona pa se je zdaj pa zdaj pritajeno zasmejala in ga ošinila z bežnim pogledom.

Elij je čutil, da je prevaran. Kri, ki mu je plala po razširjenih žilah, mu je razodevala resnico, obenem pa mu je zatemnjevala zavest in slabila voljo. Kakor vselej v njeni bližini, tako je tudi zdaj mislil brez misli in se nagonsko naslajal v vlogi sužnja, ki je pozabil na svojo svoboščo in se le kdaj pa kdaj spomni v motnem upanju na obljubljeno prostost.

Ko sta stala pred hišo v Škofji ulici, se je Elij zavedel, jo prijel za desnico in jo ponesel k ustnicam.

— Kaj? Ali se šališ? Norčuješ? je rekla zapovedujoče in mu odtegnila roko.

— Ne morem. Rad bi, toda...

Bile so prve besede, ki jih je spregovoril nocoj.

— Le hitro! Kje imaš ključ? Odkleni! Pa tiho! je velela in stopila na prag.

Samogibno, s pogoltnjenim vzdihom, je segel v žep in odklenil duri. Ko sta bila že v temni veži, ga je obšla divja misel, da bi zbežal brez poslovitve, zaklenil za njo duri in bežal, bežal, kakor beži ranjena zver brez smeri in smotra.

Tiho, kakor je ukazala, je stopal za njo navzgor po stopnicah in v temi stopil za njo v stanovanje. Peljala ga je v svojo sobico, prižgala luč in mu zabičala, da morata govoriti tiho, da ju ne sliši služkinja, ki morda še bdi.

— In Hinko? je zašepetal.

— Ne boj se!

— Tudi zadnjič je rekel, da ga ne bo nekaj dni, pa se je vrnil že drugi dan.

— Topot se ne more vrniti tako hitro.

— In gospa Mita?

— Brez skrbi! Toda čemu te besede? Zdaj si tu in konec!

— Marija! je stopil k njej.

Ponosno je dvignila glavo. V očeh ji je sijal ukaz, ki se mu ni mogel nikoli ustaviti, čeprav je bil nešteto krat sklenil, da mu bo kljuboval četudi za ceno užitkov njene bližine. Srce mu je naglo utripalo in živci so mu drgetali v boju za zmago nad samim seboj. Nekaj trenutkov je pomišljal, ko pa je stegnila nogo in je videl izpod kratkega plašča njeno koleno, je izginil zadnji odtenek njegove volje in že je klečal pred njo.

Globoko je zadihala in zrla nanj z očmi zmagovateljke. Ustnice so se ji zaokrožile v nasladnem smehljaju, toda le za trenutek, kajti takoj je stopila korak nazaj in rekla:

— Ali misliš, da bom oblečena?

Odložila je klobuk, ga položila na mizo, slekla plašč in ga vrgla Eliju, ki je bil med tem že vstal.

— Tam je moja halja! je pokazala na posteljo in si začela odpenjati obleko.

Elij je vzel s postelje živordečo haljo in se obrnil v steno.

— Seveda! Kakor da še nikoli nisi videl ženske! se je zasmejala in odložila vrhno obleko.

— Daj mi haljo! je razprostrla roki, se obrnila in čakala, da jo ogrne.

Elij, ki se je bil šele zdaj okrenil, je prvi trenutek obstal, potem pa je skočil k njej, jo poljubil na tilnik in jo odel s haljo.

— Hvala, je rekla hladno, sedla na divan in tiščala pod vratom haljo, da so se bočila njena nedra nalik grodim klasične boginje v cerkvenem muzeju, ki so jih pokrili s tenkim suknom, da ne vznemirjajo grešnih obiskovalcev. Stegnila je nogi predse in Elij ji je pomagal sezuti čevlje brez pomisleka na poniževalno uslugo.

— Slabo mi je, je vzdihnila in legla.

Slabo ji je in je šla v takem vremenu in sama zvečer na cesto? je podvomil Elij, stoječ ob divanu.

— Ti si kriv, da sem bolna. Ves dan sem ležala in čakala, kdaj prideš, ti pa hodiš bog ve kje in ne misliš name, je rekla žalostno.

— Ubožica. Upajmo, da ne bo hudega. Jutri bo že bolje, se je premagoval Elij in govoril s sočutnim glasom.

— Nikoli ne bo dobro, je zaihtela.

V kuhinji je zalajal pes. Elij se je nehote ozrl po vratih.

— Pusti psa! Zakaj stojiš? Sedi sem! je pokazala z nogo na divan.

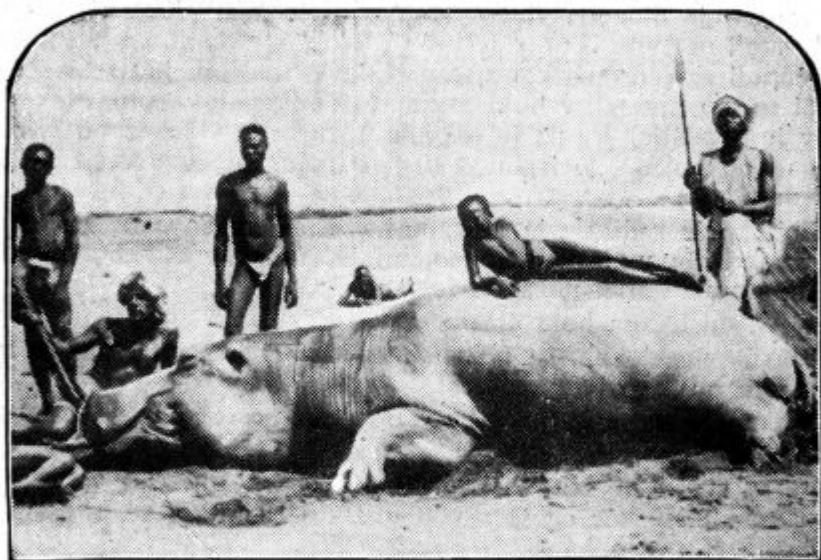
Jean Thomas

Moji zadnji dnevi v Afriki _

Počasi je plulo moje »brodovje« navzgor po Chariju.* Na vsej poti se ni pripetilo nič posebnega. Samo pelikanček baptist je počasi postal od muh in začel omalovaževati našo družbo. Slednjič je skušal celo pobegniti. Skočil je v vodo in se ko živ vrag branil, ko smo ga vlekli nazaj na krov. V onemogli jezi se je potem lotil svojega tovariša jalikija, ki

smo morali k bregu in počakati, da pride spet na vrh. Bil je krasna žival in se bo njegova glava prav lepo podala muzeju.

Ko sem se medtem sprehajal ob vodi, je sluga nejevoljno godrnjal nad mojo neprevidnostjo. »Pazite,« me je posvaril, »naj pride krokodil in zamahne z repom, pa ste pod vodo in ekspedicije je konec.« Pa mi ni bilo dosti mar

Povodni konj, največja Thomasova trofeja

mi je padel v roke na podoben način kakor poprej baptist sam. Mislim sem, da postaneta s časom dobra prijatelja, pa je baptist samo svojo nevoljo stresal nad njim.

Imel sem pa še druge nepravilike: V Fort Lamyju so mi po nerodnosti ubili enega obeh nojev, na krovu pa mi je zaradi pomanjkanja mleka poginila gazela. Seveda sem skušal po najboljših močeh zamašiti vrzeli in reči moram s prav povoljnim uspehom. Moja živa in nagačena menažerija je postajala vedno večja. Slednjič se mi je celo posrečilo ustreliti velikanskega povodnjega konja. Smrtno zadet je nekaj časa pihal in pihal ter se premetaval po vodni gladini, potem se je pa potopil in kreniti

* Glej »Na robu puščav« v prejšnji številki.

njegovih besedi. Človek je pač tak, on ga samo izkušnja lahko res kaj nauči.

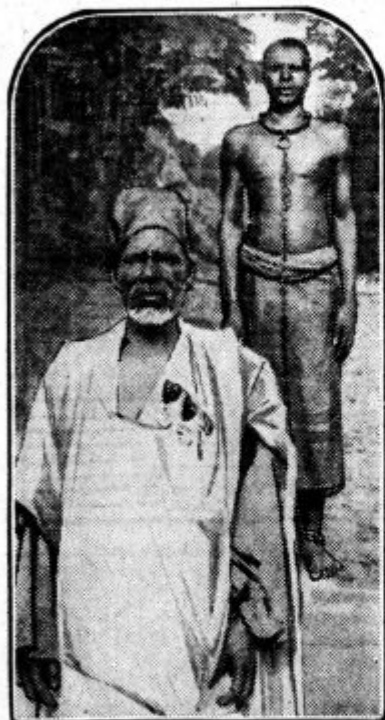
In res mi ni bilo treba dolgo čakati, pa sem že doživel takšno povodno dramo ali tragedijo, pred kakršno me je svaril služabnik.

Bilo je takoj naslednji dan. Baš smo se bili nekoliko oddahnili od strahovitega tornada, ki nam je prizadejal obilo truda in strahu. Moji ljudje so bili nekako take volje kakor razdraženi sršeni, deloma od napora največ pa zaradi tega, ker sem dejal, da ne pristanemo v Magrauju, kakor je bilo domenjeno. Tedajci pa preseka njih uporno mrmranje grozen krik, ki mu je po prvih trenutkih groze sledilo obupno javkanje prestrašenih čolnarjev.

»Kaj pa je! Kaj se godi?«, sem zavpil. Krokodil je zagrabil enega izmed veslarjev, mi je skušal dopovedati nosač,

ki je pritekel na moj klic. Čolnar, ki smo ga klicali za Loena, je skočil v vodo za nekim drugim veslarjem, ki je skušal pobegniti. Komaj pa se je bil pognal v vodo, je filastni po njem krokodil, ga zagrabil za nogo in mu celo odgriznil.

Vsi skesani so prinesli črnici pred mene pohabljenega moža, ki pa ni niti zastokal, dasi mu je bil obraz spačen od bolečine. S presunljivo mirnostjo mi je šepnil na uho: »Služba je služba! Peljite me k poveljniku. On bo že poskrbel zame.« Desinficiral sem njegovo straš-

Dva tipa iz francoske osrednje Afrike: veteran Mokhtar Sow (levo) in čarovnik Komanda (desno)

no rano, jo skrbno obvezal, potem pa sem velel naglo zaveslati v Magrau, od koder so ranjenca naglo odpravili nazaj v Fort Lamy.

To žalostno noč so moji ljudje prav malo spali. Neprestano so brbljali med seboj in spravljali na dan najbolj nemogoče vraže, ki sem jih kdaj slišal.

Kolikor sem razumel, je bilo ozadje tragedije približno tole: Loena je ugrabil ženo enega svojih črnih bratov. Iz tega pa je po tamkajšnjih navadah čisto preprosto sledilo, da mu je prevarani mož podtaknil neki medikament, ki ima

to moč, da mora krokodil, ki je v teh krajih po svojih grozodejstvih prav dobro zapisan, dotičnemu odgrizniti nogo. Torej se je zgodilo samo tisto, kar je bilo že v naprej določeno in vražarstvo je spet odneslo nov triumf.

Naslednji dan smo vsi potrti odrinili naprej po reki. V Onko me je obiskal stari Mokhtar Sow, ki služi že 38 let vojake, ima vojaško medaljo in se prištevava med veterane, ki so pomagali zavzeti Čadsko jezero. Mož je zares veličastna prikazen. Z njim pa je bil čarovnik Komanda, ki lahko velja po svojem življenju za njegovega najbolj tipičnega nasprotnika. Komanda je bil namreč eden najbolj fanatičnih voditeljev vstaje 1929 in so tod okoli še povsod znani njegovi izzivalni govori, ki jih je s svojim gromkimi glasom bruhal na francoske čete. »Jutri ob zori te bomo požrli. Kožo ti potegnemo s trebuha in jo napnemo na boben.« Je tulil nekoč z nasprotnega brega Sanghe nad našim poveljnikom. Zdaj pa je bil med nami krotek kakor jagnje.

Skoro mesec dni sem še brodaril po vodi, spremljan od veselih in žalostnih dogodivščin, zdaj sredi svoje omiljene črne družine zdaj spet na lovu po gozdovih in močvarah. In ko smo slednjč dosegli Fort Archambault, je bila moja zbirka živali tako popolna, da si res nisem mogel več česa želeti. Edino to mi je bilo žal, da na vsej poti nisem imel prilike srečati se z levom.

V Fort Archambaultu sem kupil za muzej še lepo boo, preskrbel sem si hijeno, in dva čisto majcena pantrčka, pa dve kozji, da sem imel zanju dosti mleka. Neki uvideven gospod mi je na moje veliko veselje podaril še šest majhnih krokodilov. V Bangiju se je moja menažerija še povečala za nekaj interesantnih živalic, prav tako v Mosaki, kjer sem napolnil poslednje kotičke svojih prostornih živalskih kletk.

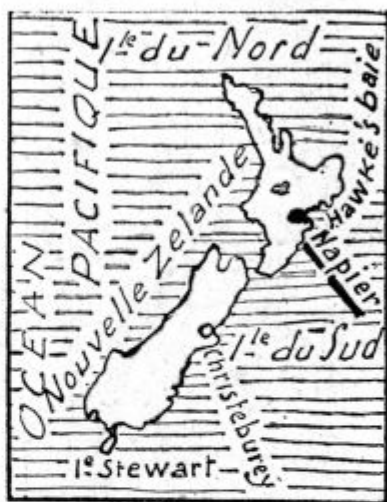
Ko smo premerili zadnji konček poti k morju v avtomobilih, pa se je moja obilna živalska družina zopet občutno razredčila zaradi naporne poti in žal da niti najskrbnejša nega ni mogla več rešiti nekaterih razvajenčkov, ki je dotlej skrbela zanje le svobodna priroda. In nazadnje je zaradi malomarnosti oblastev še v Bordeaux poginilo nekaj članov moje pestre zbirke, ki sem jo s tolikšno težavo naložil po afriških pragozdovih, močvirjih in rekah.

Včasih si mislim, da bi lahko vse uredil, včasih pa sem zadovoljen, da sem vsaj toliko dosegel. Ko bom morda kdaj zopet potoval po kakem drugem kontinentu, bo ta ali oni izmed čitateljev ogledoval mojo zbirko v prirodoslovnem muzeju v Parizu ali pa na kolonialni razstavi. Kogar bo zaneslo tjakaj, ni

bo morda oprostil, da v svojih črticah nisem umel prikazati vse tiste romantike, ki veje iz drugih opisov sličnih ekspedicij po Afriki, ki se ji z napredkom civilizacije obeta še lepa bodočnost kot najprimernejši deželi za vsakovrstna eksotična potovanja.

Nova Zelandija

Gasopisje je prineslo prošli teden vest o silovitem potresu, ki je zadel mesti Napier in Hastings na Novi Zelandiji. Ta dežela, ki je kot samostojna upravna edinica (dominion) član svetovnega angleškega imperija, leži na skrajnem južnovzhodnem koncu vzhodne zemeljske poloble in so nje prebivalci naši direktni protinožci. Po vnanji obliki je Nova Zelandija podobna Italiji ter ima na zemljevidu značilno podobo škornja, le da je njega stopalo obrnjeno proti severovzhodu mesto proti jugovzhodu. Razlika je tudi v tem, da Nova Zelandija ni enotna, marveč jo Cookov preliv deli na dva otoka, od katerih je južni večji in mirnejši, severni pa manjši in poln ognjenikov, toplih vrelic, geizirjev in sličnih ognjeniških pojav. Po ploščini je Nova

Pokrajina na Novi Zelandiji

Zelandija s svojimi 267.000 štirijskimi kilometri za kakih 40.000 štirijskih kilometrov manjša od Italije, ima pa le okoli poldruga milijona prebivalcev.

Preko obeh otokov se vlečejo Novozelandske Alpe, gorovje, ki je dolgo 300 kilometrov in dosega s posameznimi vrhovi višino do 4000 metrov. Južni otok ima samo ugasle ognjenike, severni pa je mlajša tvorba, kar pričajo tla iz mlade lave in živahno ognjeniško delovanje.

niso nič manj številne, kolikor niso prinešene v deželo. Najbolj razširjene so papige, osobito neka sovi slična vrsta, kot ostanek prarodnega ptičjega plemena pa životari še kivi, ptica, ki je podobna noju; ne more letati, ker ima mesto perja nekako žimo. Kot pradavna žival uživa kivi zaščito državnih oblasti ter posebno čast, da je naslikan na novozelandskih in avstralskih poštnih znamkah. Zavoljo zmerno toplega obmorskega podnebja pa

Kapetan francoske križarke »Tourville« pozdravlja domačinko z Nove Zelandije, tolmačico Belo, po tamošnjem maorskem običaju

Najbolj znani ognjeniki, ki še delujejo na severnem otoku, so Ruapehu (2961 m), Ngauruhoe (2280 m) in Tongariri (1980 metrov); slednjega delovanju je pripisati tudi nedavni potres, ki je prizadel vzhodno obalo severnega otoka.

Rastlinstvo in živalstvo Nove Zelandije spada v avstralsko vrsto, dasi zlasti rastlinstvo deloma kaže znake na davno sorodstvo z Južno Ameriko. Živalstvo samo je nadvse borno. Med domačimi sesalci sta se ohranili le neka vrsta podgan in novozelandski netopir; tudi ptičje vrste

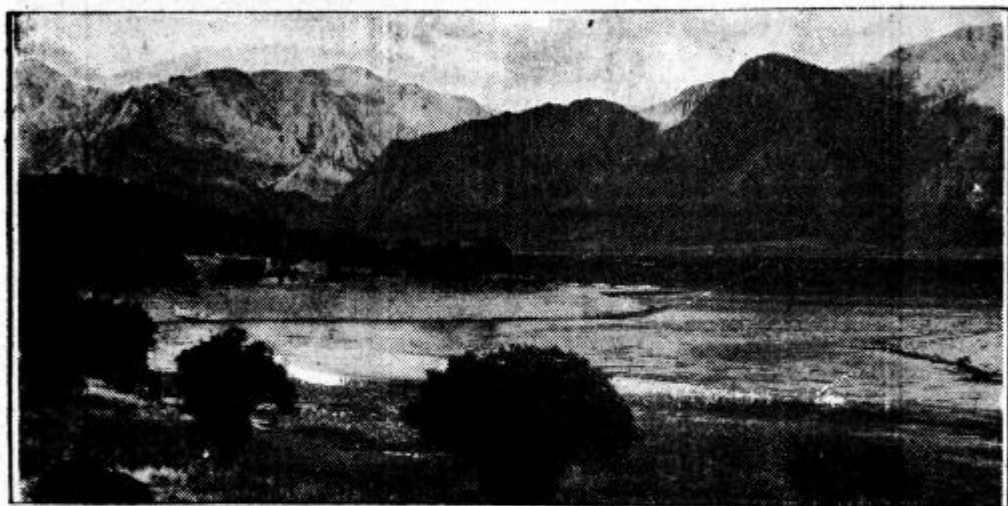
bujno prospevajo veliki pragozdi subtropskega značaja, ki je z njimi poraslo vse gorovje do meje večnega snega.

Novo Zelandijo je evropskemu svetu odkril l. 1642. angleški pomorščak Tasman, zasedel pa jo je v imenu angleškega kralja znani morjeplovec Cook l. 1760. Prve naselbine belega plemena so bile osnovane šele v začetku 19. veka in v začasnih sto letih je naseljevanje doseglo toliko razmah, da je Nova Zelandija l. 1907. dobila v angleški državni zvezi značaj in mesto samostojne države. Ljudstvo živi

v velikem blagostanju, ker je dežela zelo primerna za poljedelstvo in živinorejo. Predvsem je razvita slednja, ki se ji pridružuje kot važna panoga živilska industrija. Glede mlekarstva, sirarstva in konserviranja mesa sta otoka že prekoslila avstralsko celino. Poljedelstvo prideluje v glavnem pšenico, oves in rž, od domačih rastlin pa novozelandski lan, živinoreja pa goji le uvožene domače živali: konje, govedo, ovce in prašiče. Ker je zaradi velike oddaljenosti trgov izvoz žive živine skoro nemogoč, se je živinoreja popolnoma prisposobila načinu izvažanja zmrznjenega mesa, samo konje izvažajo žive in zalaga ž njimi angleško vojsko na

kev). Že iz imen naštetih treh ognjenikov se da sklepati, da današnje novozelandsko ljudstvo po večini ni prvotno prebivalstvo obeh otokov. Tudi večina rek in lepo število mest nosi nazive starih gospodarjev dežele, ki so danes na tem, da v kratkem izumrjejo.

Maori, prvotni prebivalci Nove Zelandije, so prišli na oba otoka že v 14. stoletju z otočij Tonga ali Samoa. Spadajo tedaj k polinezijskemu plemenu in štejejo danes vsega le še kakih 60.000 duš. Pred prihodom belcev so bili Maori divji in bojevit narod, ki pa se ni mogel razmnožiti zavoljo večnih pobojev med posameznimi plemeni.

Pokrajina na Novi Zelandiji

vzhodu in na jugovzhodu. Važne postavke v izvozu tvorijo tudi volna, kože in usnje, ki gredo po večini na Angleško, deloma pa v Ameriko in v bližje ležeče kraje. Industrijo, ki jo vlada močno podpira, pospešuje v veliki meri moderna delavska zakonodaja, ki bi lahko služila za vzor marsikateri drugi državi. Razen zakonodaje pa oblast ovira priseljevanje delavstva, da lahko ohrani življenje na dosedanji stopnji. Priseljevanje črnega in žoltega plemena pa je sploh prepovedano.

Glavno mesto države je Wellington s 130.000 prebivalci, največje pa je Auckland, ki jih ima za kakih 30.000 več; obe ležita na severnem otoku, ki je gosteje naseljen. Največje mesto na južnem otoku je Christchurch, ki po svojem imenu priča, da se je odtod širila krščanska omika med divje prarodno prebivalstvo. (Christchurch pomeni: Kristusova cer-

Maori so bili vdani ljudožerstvu ter lovu na človeške lobanje. Nečedno šego so prinesli iz svoje prvotne domovine, kjer mestoma še sedaj vladajo ti okrutni običaji. V stikih z belimi ljudmi so se pač navzeli omike, prevzeli krščansko vero, ali dobili so od priseljencev tudi razne bolezni, ki jim podlegajo. Kljub svojemu divjaštvu pa so bili Maori zelo nadarjeno ljudstvo. Dokler so bili v svobodi, so živeli v lepo izrezljanih kočah in raziskovalci so na njih orožju, orodju in obleki našli zelo lepe vzorce ornamentike, ki so pričali o visokem umetniškem smislu tega divjega ljudstva. Posebno znamenite so bile tudi risbe, ki so si jih vtetovirali v telo in obraz, da so si dajali bojevito zunanost. Maori so se vdali Angležem l. 1840., ali kljub temu so se tuji oblasti često uprli, kar pa je vedno le poslabšalo njihov položaj.

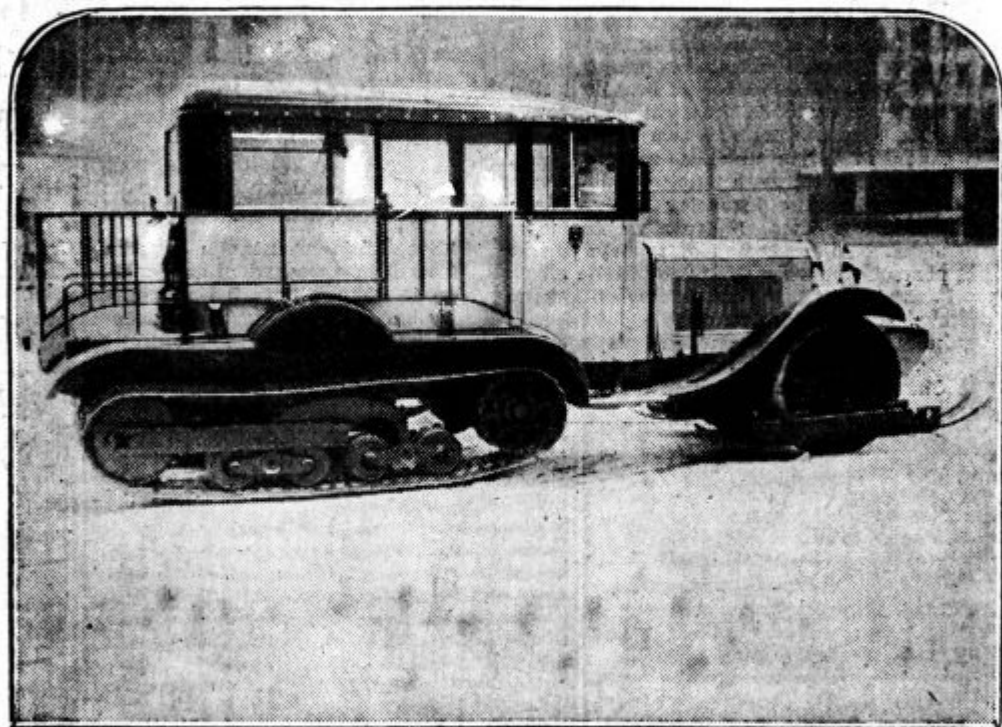
Naseljevanje belih je potiskalo prvotne prebivalce vedno bolj v gore, zoževalo njih svobodo in ozemlje, dokler jih ni kot zadnje bedne ostanke zaprlo v tako zvanе rezervacije ter jih s tem postavilo skoro na isto stopnjo s kivijem. Umetna zaščita ljudstvu seveda ne dene dobro in ako se ne bo znalo prilagoditi novim življenjskim pogojem, bo v doglednem času

izginilo z lica zemlje. Deležno bo usode raznih drugih narodov, ki jih je belo pleme zatrlo popolnoma. Tem izumirajočim narodom ostaja edina tolažba, da se na obzorju že pojavlja maščevalec, ki mu belec ni kos. Ta osvnetnik je rumenopolti Mongol in črnokoži zamorec. (Glej tudi »Dežela onkraj zemeljske oble«, Žis, V. str. 777.)
R. K.

Poštni avto v zimski službi

Veliko preglavic napravi visok sneg tudi poštni upravi, ki je večinoma že avtomobilizirala svoje večje pošne proge. Zato so si prometni strokovnjaki že dolgo prizadevali, ustvariti za avtomobile tako pripra-

spravi v pogon pogonski motor, se doseže s tem rotacija pogonskih koles za verigo in vozilo se prične pomikati z mesta s precejšno brzino. Sprednja kolesa pa uravnava smer.

vo, ki bi omogočala brezhibno vožnjo tudi po zasneženih cestah.

Naša slika kaže moderen poštni avto, ki je opremljen spredaj pri gibnih kolesih z dvema kolesnima smučkama, katere se da ravno tako okretati kakor kolesa sama, da zavzame vozilo vedno pravo smer. Za pogon pa skrbi neskončna veriga, kakor so običajne pri traktorjih in oklopnih avtomobilih. Slednja se oprime s svojimi zobmi snega in pomakne tako voz brez nadaljnje ovire naprej ter omogoči s tem vožnjo. Neskončna veriga mora biti seveda primerno montirana na vozilo, ker bi se drugače ne dosegel noben uspeh. Ako torej voznik

Sandvič in vata

Kadar je kdo po nezgodi pogoltnil iglo oziroma drugačen oster predmet, mu dajejo jesti krompirja, ovsene moke, kruha. Toda taka hrana se lahko prebavi in ne more s seboj povleči tujega telesa. Angleška zdravniška smotra Medical Press svetuje, naj prizadeti uživa sandviče od kruha, masla in gnjati, med katere se vložijo kosmiči vate. Dva ali trije obloženi kruhki zadoščajo, da vata hitro s seboj potegne tuj predmet, ki si brez škode najde prehod skozi prehranitvene poti.

TRAKA

Najnovejši Chaplinov film

(S tremi prizori)

Na newyorškem Broadwayu sveti vsak večer ogromna reklama za Marleno Dietrich — igralko, ki hoče izpodriniti Greto Garbo. Sporédno z njenim filmom predvajajo še dva druga traka. A niti eden od teh nima tiste velikanske privlačnosti, kakor jo vzbuja zanimanje za premiero najnovejšega filma Charliea Chaplina. Tri leta je delal umetnik na svojem filmu, tri leta se je boril proti časovnemu toku zvočnega filma, ki ga je že neštetokrat označil za umetnostno nakazo.

Te dni imajo torej v New Yorku predstavo novega Chaplinovega filma. Reporterji oblegajo Chaplina, kjer se jim le nudi priložnost, toda umetnik skopari s pojasnili. Gotovo je samo to, da ima novi film že naslov, in pa to, da ta film ni ne govoreči ne zvočni trak. Chaplin s tem izpričuje, da nikakor ni voljan ukloniti se modi časa. Ostati hoče zvest svoji umetniški liniji.

»Luči v mestu« je naslov najnovejšega Chaplinovega filma. Njegova vsebina je, še neznana. Niti najdrznejšim reporterjem se ni posrečilo udreti v Chaplinov atelje ali pa pripraviti Chaplinove sotrudnike do kakšne izjave. Chaplin sam pa se je zopet izkazal, kako zna molčati, kadar gre za njegovo stvar. Tako se moramo uživeti v dejstvo, da je Chaplinov delež na novem filmu izredno

velik, mogoče večji nego kdajkoli doslej. Umetnik je sam napisal rokopis in je sodeloval tudi pri režiji. Chaplin zopet igra vlogo potepuha. Glavne osebe pa so slepa de-

klica, ki jo predstavlja igralka Virginija Cherrill in ekscentrični milijonar, čigar vlogo je Chaplin poveril Harryju Mayersu.

Charlie Chaplin zre v bodočnost svojega najnovejšega filma z velikim zaupanjem. Sam sodi, da bo ta trak prekosil vse njegove dosedanje uspehe.

MIZICA, POGRNISE!

Tedenski jedilni list

Ponedeljek, obed: Na juhi rezanci, z mesom majaronov krompir. **Večerja:** široki rezanci z gnjatjo, solata. Za otroke isto, namestu solate oranžni kompot.

Torek (pustni), obed: Zelenjavna juha, svinjska pečenka, kisto zelje na ogrski način, ocvrt krompir, špehovka. **Večerja:** Pečenice z lečo. Za otroke zdrobov pečenjak.

Sreda (pepelnica), obed: Fižolova juha in ajdovi žganci, kuhane češplje. **Večerja:** Polenovka s krompirjem v paradiznikovi omaki. Za otroke mlečna kaša.

Četrtek, obed: Na juhi jetrni cmoki, z mesom pražen krompir in jajčna omaka. **Večerja:** goveja sekanica z makaroni, solata. Za otroke isto.

Petek, obed: Zobja juha, kuhani sirovi štruklji, kompot. **Večerja:** Slanikova solata, za otroke koruzen pečenjak in mleko.

Sobota, obed: Na juhi krpice, palačinke z gnjatjo in špinaca, kompot. **Večerja:** Faširani goveji zrezki v omaki, krompir v kosih in zeljnata solata. Za otroke zdrobovi cmoki z maslom.

Nedelja, obed: Na juhi ocvrt grah, biftek, ocvrta cvetača in solata. Kakavova torta. **Večerja:** Ocvrte safalade, krompirjeva solata. Za otroke jabolčni vilivanci.

RECEPTI K JEDILNEMU LISTU

(Količina računana za 4—5 oseb)

Oranžni kompot. Ker vsebujejo oranže obilo vitaminov, naj bi otroci, bolelni in tudi zdravi ljudje v tem času, ko so oranže najokusnejše in najcenejše, uživali čimveč tega sadu. Oranžni kompot se pripravi na zelo enostaven način. Umite in s snažno krpo posušene oranže se z lupino vred zreže z ostrim nožem na prav tanke rezine. Pečke se odstranijo. Rezine se vložijo v okusno obliko in kristalno skledo, oblije z rdečim vinom in potrese s sladkorjem.

Na drugi način pa se oranže olupijo, ostrga belo kožlico in se jih razdeli na krhle, zložijo v skledo in potrese s sladkorjem.

Kislo zelje na ogrski način. Eno drobno zrezano čebulo in žlico moke zarumenim na prekajeni slanini. Ko moka porumeni, dam notri $\frac{1}{2}$ kg prevretega in odcejnega kislega zelja. Pokritega dušim na zmerni vročini 4 ure. Ko je napol kuhano, ga osolim, dam zraven za nožero konico paprike in po malem zalivam, da se ne prismoči. Preden ga dam na mizo, mu dodam dve žlici kisle smetane, in ko

ga dam na krožnik, ga pa oblijem še z mastjo od pečenke.

Zobja juha. V presnem maslu sevrem pol žlice drobno zrezanega petršilja, v to dam pol pesti poparjenih, drobno zrezanih gobic in 10 žabjih krakov. To popražim, zalijem nekoliko in pokrito dušim toliko časa, da se meso odloči od koščic. Na to poborem krake na krožnik, k gobicam pa dam žlico moke; ko porumeni, zalijem s petršiljevim kropom. Z vilicami odločim od krakov meso od koščic in ga dam nazaj v juho. Osolim, popram, odišavam nekoliko z muškatovim cvetom in pokuham. Preden dam na mizo, dam v juho ocvrt grah ali na kocke zrezano precvrto žemljico.

Slanikova solata. Slanik močim v mrzli, čisti vodi 12 ur. Medtem vodo dvakrat izmenjam. Nato slanik osnažim, odločim od kosti in zrežem na male koščke, $\frac{1}{2}$ kg drobnega krompirja skuham in ohladim. Ohlajenega olupim in zrežem na rezine. Prav tako eno zelenino gomoljko in en koren temu dodam eno kisko, na rezine zrezano kumarico, pol drobno zrezane čebule, žlico kaper in eno trdo kuhano, sesekljano jajce. Vse to skupaj zabelim z oljem, kisom in poprom. Če ni od slanika dovolj razsoljeno, tudi nekoliko osolim.

Ocvrta cvetača. Osnaženo, oprano cvetačo razdelim na posamezne cvetke in jih skuham ne premeško v slanem kropu. Odcedim dobro in razprostrem na snažno krpo, da se odteko in osuše. Nato jih povaljam v raztepenem jajcu in drobtinah in ocvrem.

Kakavova torta. V skledi vmešam, da dobro naraste, 8 dkg presnega masla ali masti s 25-dkg sladkorja in 3 rumenjaki. Temu primešavam dva dkg kakava in osminko litra mleka, pol zavitka pečivnega praška, nastrgane ilmonine lupinice in 20 dkg moke; na zadnje še sneg od 3 beljakov. Zmes naravnam za dober prst debelo na pekač, po katerem pogrnem z maščobo pomazan papir, in spečem v zmerno vroči pečici. Pečeno zvrnem na desko, odstranim papir in pustim, da se ohladi. Hladno prerežem čez pol, eno polovico namažem s $\frac{1}{4}$ l raztepene, z vaniljenim sladkorjem zmešane smetane; drugo polovico položim vrhu in potresem s sladkorjem.

Ocvrte safalade. Safalade olupim in zrežem po dolgem vsako na tri rezine. Nato povaljam rezine v raztepenem jajcu in drobtinah in ocvrem. Dam s krompirjevo solato ali pa s špinaco na mizo. U-

Karneval

Ljubezen ni strasti slepota,
nagota sama ni lepota.
Kjer se lepota z mikom druž
namenu dvojnemu posluži:
da se razvname srce mlado
za ljubav in — za maska-
rado...

Varikatura

Prvi črnc v francoski vladi:
državni podtajnik Diagne v kolonialnem
ministrstvu

Najnovjša moda v Hollywoodu

Urejuje Ivan Podržaj. — Izdaja za konzorcij Adolf Ribnikar.
— Za »Narodno tiskarno« kot tiskarnarja Eran Jezeršek. —
Vai v Ljubljani,

nepretrgana »enoličnost bistva« privlačnejša od »neomejene mnogovrstnosti«, ki označuje od normalnosti oddaljujoče se tipe? Ali si moremo predstavljati skupnost, v kateri je poglobitvi smotev vseh članov absolutna skladnost življenjskega standarda? Takšna skupnost ali družba ne bi mogla dolgo živeti.

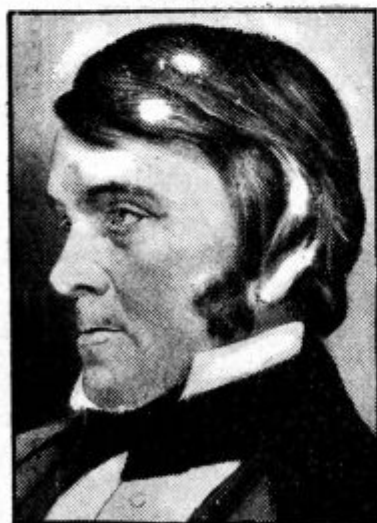
K sreči pa ne bomo nikdar v položaju, da bi soglašali v fizičnih, duhovnih in moralnih stvareh, ki napravijo popolnoma normalno žensko. Trditi ne moremo niti tega, da bi bila »raznolikost razpoloženje« obči »normalni« prilastek žene.

Sodobne ženske se čedalje bolj nagibajo k čim naravnejšim odnošajem do domačega življenja in prav to bi hotel imenovati »abnormalnost«, ki naj bi prijala onim moškim, ki so prepričani, da neizogiben prirodni zakon bolj usposablja ženske kakor moške za »trpinčenje kakor pa za izkazovanje dobrote.«

Kdo more reči o sebi, da je normalen, dokler ne razodene znanstvena analiza »esence o njegovem procesu mišljenja?« vprašuje znani psiholog dr. Haydn Brown.

In tako mora mladi mož, ki hoče iz svoje žene napraviti vzor vseh normalnih lastnosti, jo najprej pregovoriti, da se podvrže pripravi na zakon, t. j. da se udeleži tečaja za raziskovanje duha. Raziskovanje duha — psihologija — duševna analiza — ali bodo ženske s tem zadovoljne?

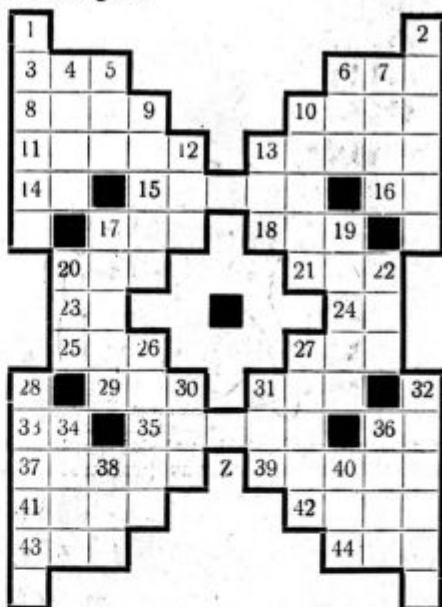
Thomas Carlyle

5. februarja je minilo 50 let, odkar je umrl znani angleški socialni etik 19. stoletja. Carlyle je v svojih duhovitih zgodovinskih in socialnopolitičnih delih zastopal genialni individualizem v nasprotju z brezosebni mehanizmom.

UGANKE IN ZANKE

Križaljka

Pomen besed: Vodoravno: 3. pesnitev, 6. rimski pozdrav, 8. kmeti pridelek, 10. tako bodi, 11. kmet. pridelek, 13. pesnitev, 14. os. zaimek, 15. Odisejeva domovina, 16. zlato (fr.), 17. kaže čas, 18. naše mesto, 20. ruska reka, 21. organ, 23. predlog, 24. igralna karta, 25. število, 27. ob. gl. imeti, 29. papiga, 36. pritok reke Saje, ki se steka v Amur, 33. nag (shr.), 35. mesto v jap. pokrajini Saitama, 31. mesto na Kamčatki, 37. samota, 39. ob sev. obali Črnega morja, 41. jadranska luka, 42. drobec materije, 43. moško ime, 44. predplačilo. — Navpično: 1. polje v Srbiji, 2. mesto, blizu katerega leže razvaline mesta Persepolis, 4. otrok, 5. žensko ime, 6. prijatelj (fr.), 7. koprena, 9. zapreka, 10. mesto ob Mrtvem morju, 12. oče, 13. pritok Amazonke, 17. zvižaja, 19. mesto na Japonskem, 20. os. zaimek, 22. žuželka, 26. duh, vonj, 27. sveta podoba, 28. preostanek ognja, 30. turški mogotec, 31. naša reka, 32. svečenik, 34. domača žival, 36. punt, 38. če, 40: oče.

Zlogovnica

A — aš — cim — ket — kerc — lag — le — man — na — per — raz — šo — te — til — vec — vra.

Pravilna rešitev ti da 6 slovenskih pesnikov in pisateljev. Dobro urejeni ti dajo s prvimi črkami slovenskega pisatelja!

Rešitve je treba poslati najkasneje do 25. t. m.

HUMOR V SLIKAH

»Gospod ravnatelj, pet let že hodim z vašo hčerjo in zdaj vas prosim...«
 »Za pokojnino?«

»Gospod baron, popolnoma ste podobni svojemu monoklu — tenek, prozoren in vedno v škripcih.«

ŠESTDNEVNA DIRKA

»Ne prerivajte se vendar, gospod, saj imate še šest dni časa!«

»Ali me zares ljubiš?«
 »Čez vse na svetu.«
 »Ali bi umrl zame?«
 »Ne, draga, moja ljubezen je nesmrtna!«

○ ○ ○

VARČNOST

»Nikoli si ne bi bil mislil, da danes študije toliko stanejo.«

»Pa še to premisli, papaček, da spadam med one, ki najmanj studirajo!«

»No, mojster, kaj pravite?«
 »Deček naj si ostriže lase!«